

Stockholm 2014-01-15

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 30 Stockholm

Yttrande över utställd detaljplan dnr 2010-06316Filosofen 2-9.

Sammanfattning

FFE avstyrker helt den föreslagna detaljplanen och föreslår i första hand lokalisering på annat ställe utanför Nationalstadsparken alternativt kraftigt nerbantad plan när det gäller antalet lägenheter. Nationalstadsparken har tagit mer än nog av behovet av studentbostäder och det behovet måste kunna fördelas på fler kommuner. Därför bör i första hand denna exploatering avvisas i sin helhet, i andra hand bör planerna kraftigt bantas. Detaljsynpunkter på detta framgår nedan. FFE avvisar framför allt byggnaderna 1:1 och 1:2 då de effektivt skulle utgöra en förstärkt barriär för spridning av växter och djur. Inom delområde 4 finns motsvarande problematik. Bebyggs båda dessa områden kommer stora naturvärden att äventyras.

Detaljplanen visar dessutom att detta kraftiga tillskott av studentbostäder inte kan passa in utan effekter i landskapet, för spridningsvägar och för parkeringssituationen. Nationalstadsparken blir meningslös om den definieras som primärt exploateringsområde istället för primärt bevarandeområde och riksintresse

Inledning

Förbundet för Ekoparken (FFE) organiserar ett 50-tal föreningar i Stor-Stockholm med syfte att värna-vårda-visa Kungliga nationalstadsparken. Förbundet har varit verksamt som förbund sedan 1992.

Ärendet

Detaljplaneförslaget innebär att bygg rätt för ca 720 studentbostäder skapas inom Lappkärrsbergets befintliga bostadsområde. Befintlig parkeringsanläggning rivs och de två befintliga förskolorna ersätts av ny förskola i del av den nya bebyggelsen. Den nya bebyggelsen anpassas i skala och utformning till befintlig bebyggelse och ges ett samtida uttryck.

Allmänna synpunkter

Cirka hälften av Stor-Stockholms studentbostäder ligger i eller intill Kungliga nationalstadsparken. Många kranskommuner med spårburen trafik och med många invånare som går i högre utbildning (t ex Danderyd) har inte en enda studentbostad. Trots detta riktas krav på att nya studentbostäder (Albano och Lappkärrsberget sammantaget) i mycket stort antal ska byggas i Kungliga nationalstadsparken, som redan tagit en större del av mängden studentbostäder än något annat enskilt område i Stockholms-regionen.

På följande länk synes tydligt obalansen http://www.tmr.sl.se/Global/handlingsprogram-utbildning/studensbostader_i_stockholms_lan/kartor/1_Studentbostader-bef-och-tillkommande_h.jpg i befintliga och planerade studentbostäder. Av befintligt bestånd på 12 438 studentbostäder ligger 7 461 i Stockholm och absolut flest inom Kungliga Nationalstadsparken. 2012-2014 planeras 5513 nya studentbostäder, varav 4274 i Stockholm och Kungliga Nationalstadsparken. Lagg särskilt märke till att i förhållande till universitetet närbelägna kommuner med god kollektivtrafik såsom Sollentuna, Täby, Lidingö och Danderyd planeras inga eller blygsamma bidrag för att lösa studentbostadssituationen. Detta är orimligt och riktat

Richard Murray, ordf.
Drottningholmsvägen 1
112 42 Stockholm

richard.murray@comhem.se

+46-(0)768-016897
+46-8-6521479

dessutom ett mycket stort bebyggelsestryck mot ett riksintresse och skyddat område, medan grannkommuner kan titta bort. Kungliga nationalstadsparken härbärgerar mer än nog studentbostäder, behovet måste kunna fördelas på fler kommuner. Därför bör i första hand denna exploatering avvisas i sin helhet, i andra hand bör planerna kraftigt bantas. Detaljplanen visar dessutom att detta kraftiga tillskott av studentbostäder inte kan passa in utan att få negativa effekter på landskapet och för biologiska spridningsvägar. Nationalstadsparken blir meningslös om den definieras som primärt exploateringsområde istället för primärt bevarandeområde och riksintresse. I förarbetena till lagen heter det: *"För att tillgodose framtida behov av utveckling av universitets- och högskoleinstitutioner med anknytning till området är det angeläget att utrymmesbehoven för forskning och högre utbildning uppmärksammas särskilt vid överväganden om markanvändning i områden som gränsar till nationalstadsparken vid Norrtull och Roslagstull."* (Prop. 1994/95:3, s. 43.) Detta är en klar anvisning att söka områden utanför nationalstadsparken för nya studentbostäder.

Lagen om Nationalstadsparken

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL eller MB att en miljökonsekvensbeskrivning behöver göras. FFE anser att förslaget till förtätning av Lappkärrsbergets befintliga studentbostadsområde strider mot lagens intentioner och att en miljöbedömning krävs. FFE:s uppfattning är att alla byggnadsplaner och ingrepp i en nationalstadspark ska anses utgöra betydande miljöpåverkan och göras till föremål för en miljökonsekvensbeskrivning.

Även om lagen medger möjlighet till komplettering av byggnader för befintlig verksamhet får en sådan komplettering inte göras så omfattande som i detta fall. Då överskrids gränsen för som är att betrakta som komplettering.

Verksamheten – bostäder – behöver dessutom inte kompletteras för att kunna fortsätta att bedrivas. Lagen och förarbetena stipulerar att *"Nya byggnader och anläggningar som inte behövs för att befintliga verksamheter skall kunna fungera bör därför i princip inte medges"*. [Prop, s 37]

Lagen och dess förarbeten anger dessutom att *"byggnader och bebyggelsemiljöer som ingår i nationalstadsparken på sikt bör användas endast för ändamål som kan förenas med nationalstadsparkens syfte."* [Prop 1994/95:3, s 46]. Bostäder, inte heller studentbostäder, har med nationalstadsparkens syfte att göra.

Regeringen anförde i prop. 2008/2009:110 s.6: *"utvecklingen i nationalstadsparken bör sammantaget inriktas på att förstärka områdets natur- kultur- och rekreationsvärden och att värna den biologiska mångfalden."* Syftet med parken anges tydligt. Den ska gagna natur- kultur och rekreationsvärden. All ny och ombyggnation skall vara underordnad detta syfte.

Gestaltning

Vid eventuell omvandling och komplettering av sådana byggnader och bebyggelsemiljöer bör särskilt uppmärksammas att åtgärdernas form och skala samt karaktären av byggnader i parkmiljö betonas (s 46 prop. 1994/95:3)

Att bygga så tätt och högt som föreslås medför en negativ påverkan på den utomordentligt känsliga och skyddsvärda miljö som Kungliga nationalstadsparken utgör kan svårligen betecknas som varsam inplacering och respekt för det historiska landskapet. Husen, om de uppförs, kan vare sig gestalta eller associeras med något annat än just bastanta huskroppar som tämligen okänsligt planterats på ett sätt som strider helt mot de natur-, kultur- och miljövärden som Nationalstadsparken avser att bevara.

Ambitionen, enligt planförslaget, att *"de nya bostäderna ska tillföra en ny årsring inom området genom en medveten placering och eget arkitektonisk uttryck"* (s 5) förstärker farhågan att parkens principiella okränkbarhet nedvärderas. Mönstret går igen i den storskaliga och okänsliga exploateringen av Husarviken (Norra Djurgårdsstaden) i kanten av parken samt den föreslagna utbyggnaden av Albano. Dessa exploateringar saknar helt samband med parkens värden.

FFE finner även att förslaget är behäftat med besynnerliga motsägelser. De byggnader som föreslås har sannerligen ett "eget arkitektoniskt uttryck" men detta uttryck saknar enligt vår uppfattning både det moderna uttryck, som de påstås ha enligt planförslaget och de kvalitéer som den befintliga bebyggelsen har och som prisas i planförslaget:

"Bebyggelsen inom planområdet är uppförd i slutet av 1960-talet och det arkitektoniska värdet utgörs av byggnadernas enhetliga och lågmälda gestaltning" /.../ Arkitektens ambition var att bevara landskap och växtlighet vilket avspeglas i att hushöjderna följer topografin." (s.10)

De nya byggnadernas uttryck och placering rimmar illa mot planförslagets egna intentioner:

"...att ny studentbostadsbebyggelse uppförs genom varsam inplacering av tillkommande bebyggelse med respekt till det historiska landskapet, till de befintliga bostadshusen och till de boendekvaliteter som området innehar. (s.12)

Tyvärr innebär nya årsringar och uttryck att nytillkommande bebyggelse inte anpassas till den befintliga bebyggelsen. Det blir om möjligt ännu sterilare och billigare fasadmateriäl. FFE förordar en färgsättning på nya byggnader som ansluter till nuvarande varma färgskalan. Det kan inte vara ett självändamål att byggnader ska sticka ut eller ha nya uttryck i Kungliga nationalstadsparken. Här är snarare en anpassning till befintliga huskroppar och landskapet det viktiga.

Detaljsynpunkter

Delområde 1

Hus 1:1 bör utgå. Huset har placerats på ett sådant sätt att det kommer att utgöra en veritabel "propp". Sett från korsningen Professorsslingan - Docentbacken skär huset av möjligheten till kontakt med omgivande natur och rubbar nuvarande harmoniska balans mellan bebyggelse och växtlighet. Sett till detaljplanen som helhet är just detta hus det mest anmärkningsvärda i förslaget, där det trängs in på en bit gräsmatta utan möjlighet att integreras med den gamla bebyggelsen. Huset ligger alltför nära känslig natur. Här lever detaljplaneförslaget verkligen inte upp till sina uttalanden om *"varsam inplacering av tillkommande bebyggelse med respekt för det historiska landskapet och till befintliga bostadshus..."*

Delområde 4

Den bebyggelse som förslås inom detta område bör bantas ned högst avsevärt. Om byggnaderna överhuvud ska komma till stånd bör de minskas med flera våningar. Läget inom Kungliga Nationalstadsparken och studentbostads-områdets känsliga omgivningar måste beaktas på ett helt annat sätt. Att bygga tätt och högt i ett begränsat område som dessutom ligger på en höjd, har inverkan dels på landskapet dels på omgivningarnas känsliga natur. Här talar vi om mycket värdefulla omgivningar i Nationalstadsparken, ett välkänt kungligt historiskt landskap från jaktperioden med Lappkärrret, Lappkärrs-berget med Stora Vargjakten, gravfält samt Stora Skuggans vackra natur.

Planförslaget saknar illustrationer av de konsekvenser det får för utblickarna från Lappkärrsberget, liksom från området vid Lappkärrret och norr därom. Idag finns låg bebyggelse (förskola och garage) däremellan, vilket gör att man har visuell kontakt mellan två grönområden.

Detaljplanen leder till att denna visuella kontakt brytes. Värst är konsekvenserna av de fyra höga punkthus som planeras. Det två högsta av dessa skulle få en höjd över havet motsvarande 58,5 respektive 52,5 meter, medan Lappkärrsbergets högsta punkt ligger 49 meter över havet. Det högsta huset är alltså c:a 10 meter högre än bergets högsta punkt. Detta är helt oacceptabelt. De högsta idag existerande punkthus har en höjd som motsvarar c:a 43,5 meter.

Den del av Lappkärrsberget som ligger mellan de tänkta nya punkthusen och Lilla Värtan är c:a 32 meter hög. Här har vi alltså hus som sticker upp 25 meter över berget, vilket är mer än hälften av bergets höjd. Detta skulle helt förta berget som dominerande struktur i landskapet. Istället skulle bebyggelsen komma att dominera över naturen.

Inom område 4 i förslaget till detaljplan vill vi även ifrågasätta det hus som inleder husraden som börjar söder om Ekhagsbadet blir 30 meter högt över havet. Detta hus och de efterföljande måste göras betydligt lägre för att huset inte ska bryta skogssiluetten, sett från öster. Målet, enligt länsstyrelsens vård- och utvecklingsplan, för detta område lyder: "Det sammanhängande skogsområdet mot Lilla Värtan ska kännetecknas av äldre barr- och barrblandskogar och ge en tydlig skogskänsla och upplevelse av 'vårdad vildmark'..." (s. 114) Då ska inte punkthus sticka upp över granarna.

I siktlinjen från Lappkärrret mot norr kommer de nya byggnaderna att bli dominerande i fonden. Illustrationen av detta perspektiv menar vi är missvisande.

Det är alltså ingen tvekan om att den tillkommande bebyggelsen kommer att få påtaglig negativ visuell påverkan på landskapsrum som är av stor betydelse såväl inom som utanför nationalstadsparken.

Denna visuella påverkan har ej speglats på ett korrekt och fullständigt sätt i planhandlingarna.

Naturupplevelsen är nationalstadsparkens centrala natur- och kulturvärde, vilket enligt lagen inte får skadas. Detaljplanen kommer leda till att dessa värden skadas. Därutöver kommer dessa punkthus ta naturmark i anspråk, vilket innebär att de utgör intrång i nationalstadsparkens parklandskap och naturmiljö. Vi menar således att planen i dessa avseende ej är förenlig med lagen för nationalstadsparken, och måste arbetas om.

Vi menar samtidigt att det finns möjligheter att rymma en del av den föreslagna bebyggelsevolymen inom området, och det på ett sätt som ej skulle skada nationalstadsparken. Men då måste den samlade volymen minskas kraftigt.

Naturvärden, byggnad 1:1 och 1:2, samt bebyggelse inom område 4.

Enligt utredningen 2010-12-21 "Naturvärden och ekologiska samband vid Lappkärrsberget" framgår det tydligt att dessa byggnader på ett effektivt sätt skulle förstärka barriäreffekten och hindra spridning för eklevande arter och utgöra barriär för ek- och lövsamband. FFE avvisar därför byggnaderna 1:1 och 1:2 då de effektivt skulle utgöra en förstärkt barriär. Inom delområde 4 finns motsvarande problematik. Bebyggs både dessa områden kommer stora naturvärden att äventyras.

Förändring av kultur- och landskapsvärden. Gestaltning av området, byggnad 1:1

FFEs starkaste invändning mot planen är byggnaden 1:1, i delområde 1. Förutom det som anförts ovan om spridningsbarriär får byggnaden en placering som bryter det öppna siktstråket ned mot Lilla Värtan. En byggnad som placeras där 1:1 är tänkt att stå stänger effektivt den siktgata som finns idag. Här öppnar sig ett öppet landskapsrum med lång historisk kontinuitet och som avgränsas mot norr av ett naturligt skogsbryn. Områdets närhet till natur och vatten bryts på ett mycket brutalt sätt med den placeringen. Ravinens betydelse nämns även i planunderlaget. FFE avstyrker kraftfullt en byggnad placerad enligt förslag 1:1.

Bilparkering

Planeringen av detta mycket stora tillskott tar inte hänsyn till parkeringssituationen. Om parkeringsgaraget försvinner och drygt 700 nya boende tillkommer måste parkering på gatumark lösas på annat sätt än idag. Redan nu är parkeringssituationen tidvis bekymmersam inom området i allmänhet och Docentbacken i synnerhet. Sannolikt blir resultatet indirekt ett krav på mer parkeringsyta längs Bergiusvägen vilket redan är förfulande för detta dalstråk. Det blir därför nödvändigt att införa parkeringsavgift på gatorna i området (inklusive Bergiusvägen) och koppla det till boendeparkering. En ökad parkeringsbevakning krävs också. Detaljplanen bör ej genomföras innan parkeringssituationen fått en rimlig lösning. Man hävdar ofta att studenter inte har bil men ändå breder jättelika parkeringsytor ut sig kring Frescati, allt beror på vad parkering kostar. Höjs priset minskar behovet. Jättelika arbetsplatser i regionen löser sina parkeringsproblem med att de som inte kan vara utan bil får parkeringstillstånd.

Mingel-samråd och drop-in demokrati

Samrådsmötet var ett slags mingel som inte kan godkännas ur demokratisk synpunkt. Skälet uppgavs vara att man skulle kunna prata med tjänstemän och konsulter privat. Denna möjlighet finns ju normalt efter ett samrådsmöte. Ett riktigt genomfört samrådsmöte ska innehålla en offentlig publik genomgång av fakta i ärendet, samt möjlighet till en offentlig diskussion. Denna typ av mingelsamråd som Stockholms stad utvecklat på senare år måste snarast upphöra, annars krävs lagstiftning.

Richard Murray
Ordf Förbundet för Ekoparken

Henrik Waldenström
Led Förbundet för Ekoparken

Richard Murray, ordf.
Drottningholmsvägen 1
112 42 Stockholm

richard.murray@comhem.se

+46-(0)768-016897
+46-8-6521479

|
|

Richard Murray, ordf.
Drottningholmsvägen 1
112 42 Stockholm

richard.murray@comhem.se

+46-(0)768-016897
+46-8-6521479